

PRZYŚLUGA (40) sb f

a jasne.

sg N przysługa (9). ◇ G przysługi (7). ◇ A przysługę (9). ◇ I przysługą (4). ◇ pl N przysługi (2).
◇ G przysług (2). ◇ D przysługám (1). ◇ A przysługi (5). ◇ L przysługách (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. Świadczenie pomocy, posługi, przysługiwanie się, usługa; dobrodziejstwo; gratificatio *Mącz, Cn; officium Mącz; ministerium Modrz (25)* : Co iefli lámá chęć w rzeczách wielkich godná ieft chwały/ mam zá to/ że tá náłzá pracá z chęcią przysługi złączona/ niemoże być słuźnie gánioná. *ModrzBaz 2.*

przysługa ku komu [= wstawienie się] (1): [młodzieniec uważał, że nie powinien] pomocy od nich żędać o przifługę ku panu Szczeńciu/ gdiż widzę iże fie ij pán w nich niewielmi kochá/ ani ijch kiedy przed nijm widám. ForCnR C2.

przysługa czyja (2): Bo y fwieckiego páná bywa to kochánie/ Kiedy fie kto domyfli wedle woley iego/ Iż mu w fwoich prziflugach czyni co dobrego. *RejWiz 182v; GosłCast 58.*

W połączeniach szeregowych (5): Gratificatio, Záchowanie/ Przifługá/ okazanie dobrej woley. *Mącz 149b, 218a, 385d; Gdy fie ták kto zá złośliwe przestępcę bierze/ z miłofierdzia y fzczyrey fwey dobrotliwości/ opócz ich wfzelkiego ftárania/ opócz próšby/ zapłaty y vczynku iákiego dobrego/ ábo prziflugi: że przedfię oná fwą dobrotliwością y miłofierdziem wielkim/ fprawiedliwości nie náruřza. CzechRozm 219; Inřzych ná ten czás zařlug, prziflug y ftárania zámilczę, które W. M. ták Królowi Ie^{go} M. pánu fwému, iáko rzeczyp. wfzytkiéy, nieprzerywáiąc, fobie nie folguiąc, vřtáwicznie czyniř y oddáiefř *GosłCast 7.**

Przysłowie: Iáko przifługá kiedy poniewoli/ Može być dobra/ áno ferce boli. *RejZwierc 226.*

Zwroty: »przifługę [komu] działać, (u)czynić; [komu] w prziflugach czynić [co]« [szyk zmienny] (1:2;1): *RejWiz 163, 182v; [řw. Paweł] iechał iáko niewiádomy/ nádzyewáiąc fie iákicy prziflugi vczynić y Pánu Bogu fwoiemu/ y onym przełożonym fwoim/ do onych miařt ná ony niekrzeřćiańfkie fpráwy fwoie. RejPos 284v; GosłCast 7.*

»zachować się [komu] przifługą« (1): *Demereri aliquem aliquo officio, Záchowác fie komu yáką przifługą. Mącz 218b.*

Wyrażenia: »wdzięczna przifługa« (1): [*řona Putyfara do Józefa*]: gdzieř twéy wdzięcznéy onéy Prziflugi máła fkiereká? nigdyby řadliwéy/ Hárdźie fie nieodmawiał próřbie zápalczywéy. *GosłCast 58.*

»wielka przifługa« (1): *Lecz gdyby fprawiedliwie tego vřywáli/ Wierz mi wielką przifługę Pánuby dzyáľáli. RejWiz 163.*

Wyrażenie przyimkowe: »za przifługą« (1):

~ *W połączeniu szeregowym (1): [kořcielna karnořć] ma to zá wielki wyřtěpek/ iefliby kto tárgownym obyczáiem pieniádze dawař/ áby do Duchownego chlebá okrom trudnořci y řporu ábo Práwá przyřć mogř/ á przedfię zá przifługą dworřką [profanis ministeriis]/ zá řyczliwořcią y ľáľką ludzką do Kořcielnego chlebá przyřć táż karnořć dopuřzcza. ModrzBaz 6v. ~*

a. Sposób oddania czci Bogu (11) :

przysługa komu (3): [słowa „wymyślaczów” świata tego:] otho go [Pana Boga] szukay to tám to lám po fwiátu/ á wymyflay łobie rozmáite przyślugi iemu/ nie wedle woley á nie wedle poštánowienia iego/ ále wedle wymyflú á wedle wynálafku fwiátá tego. *RejPos* 261; *SkarKaz* 40b marg. Cf *przysługa komu w czym*.

przysługa komu w czym [= *na czym polegająca*] (1): Iużby bliźniego fwego muflał we włytkim/ thák łtrzedz y miłowác/ iáko część włálnego ciála fwego/ gdyżby rozumiał być w tym wdzyęczną przyślugę Pánu fwemu *RejPos* 230v.

przysługa czyja [w tym: *pron poss* (3), *G pron* (1)] (4): *RejPs* 171v; Pátrzayże záfię iákicy łácney ftałości á przyślugi náłzey zá to [tj. *otrzymanie zbawienia*] potrzebuie/ łpokoynego fercá/ cíchości/ miłofierdzya/ pokory/ w łkromności wzywánia dobr nádáných łobie. *RejPos* 267, 123; á nie iednáka przyślugá ich byłá. Abowiem iedni kubki y naczyńia złóte do Moyzełzá nošili: drudzy kámieni drogich y pereł nie záłowáli: nie ciężko było y żeńłkicy nabożney plći łtroiow fwych [...] ná cześć Bołką obroćić *LatHar* 44.

W połączeniach szeregowych (3): Iuż áni żadne ofiáry/ áni żadne ine przyślugi/ áni żadne wypełnienie zakonow/ nie ieft ták płatne v niego/ iáko wierne á prawdziwe ferce człowieká pocźciwego. *RejPos* 233, 89, 267.

Wyrażenie: »wdzięczna przysługa« (1): *RejPos* 230v cf *przysługa komu w czym*.

W przeni (1) :

Szereg: »przysługa i dzięka« (1): Y iákoż ia mam iemu zá to dofyć wczynić co on dobrodzieyftwá wczynił nádemną/ á wflákoż przyiawflý kłobie nowy napoy przyślug moich á dzięki moiey/ nigdy imienia ie⁸⁰ fwiętego wzywác nieprzełtánę. *RejPs* 171v.

Przeni (2) :

przysługa czyja (1): Pátrzayże iáko ci Anyeli walczą dobrzy ze złemi: á iáko fie pilnie łtáraią Pánu fwemu o przyślugi fwoie *RejAp* 102v.

Zwrot: »przysługę czynić« (1): Bo ziemiá z oney fwey grubości á łzpetności nadobnie fie zázieleni/ y kwiateczkami fie rozlicznemi potrzebie/ á fłóncze theż od włzech fławę o fwey fwiátłości ma/ y Pánu Bogu przyślugę czyni iż fwey powinności nie omiełzkawa ná co ieft łpráwione/ tákże y miefiąc. *RejZwierc* 95.

2. Zasluga (14) : a łtąd nam moze wzroć przysluga: iżz nas tak w tey łpoleczności będziefz raczył przywieć do miałta fwego fwiętego z wiekow tobie przebranego: a tam nas oładzic ku wieczney chwale fwoiey. *RejPs* 138v; Bo to łobie máią pletliwi ludzie zá przyślugę/ iż czo ná kogo chociaiy nieprawdá wymyflá á powiedzą. *RejZwierc* 78; *SkarKaz* 348b.

przysługa do czego (1): mogą tych dárow Bożych wzywác/ ná kościoły y chwałę Bożą/ ná obrony y zamki/ y inne ná zły czás gotowości/ y do zbáwienia przyślugi. *SkarKazSej* 666b.

przysługa u kogo (5): *RejRozpr* K3v; Acźci łąd fwiecki łpráwiedliwy ieft wielka odpłátá y przyślugá v Páná náłzego/ á naywięcey ná nas o tę powinność przez Proroki woła/ ábychmy bronili/ wfpomagáli wpádłych á potrzebnych ludzi *RejPos* 130v. Cf »przysługę sobie uczynić«.

przysługa czyja (1): A thu sie vczcie á vpominaycie nędzne kłiążetá kápłáńfkie/ s przykłádu tego przodká śwego [...] iż był zacnego vrzędu kápłáńfkiego/ á wždy ten nic nie dufał/ áni vrzędom/ áni godnościam/ áni ofiáram/ áni żadnym przyślugam swoim kościelnym *RejPos* 255v.

W połączeniu szeregowym (1): *RejPos* 255v *cf* *przysługa czyja*.

Zwroty: »przysługę sobie ku Panu Bogu otrzymać« (1): Dzyeń Bożego wstąpienia kto Iezusa lipowego powrozem iáko złodzieiá do niebá wciągnie/ á dyablá z gory zrzuci/ á potym z nim po vlicach biega/ tho wielkie odpufty á przyślugi łobie ku Pánu Bogu otrzyma. *RejPos* 225v.

»przysługę sobie uczynić« [*w tym: u kogo* (3), *komu* [= *u kogo*] (1), *czym* (4)] [*szyk zmienny*] (6): Pompeio gratificari se putant, Máya zá to że łobie tym wielką przislugę v Pompeyulza vczynią. *Mącz* 149b; wśzytki rzeczy idą iedny zá drugimi/ á káždyby rad ielzcze coby mógł y poprąwił y przyczynił. Ieden podobno nádzyewáiąc sie wždy iákiesy przyślugi [!] łobie vczynić Pánu. *RejPos* 348v, 100, 276, 319v; Więc iedno miedzy łobą z piłnością łzukaycie/ Tych wálznych łzkodcow á wnet ná łztych ie wydaycie. W czym wierną vczynicie y Pánu posługę/ Y łobie wieczną sławę y dobrą przyślugę. *CzahTr* F2v.

Wyrażenie: »wielka przysługa« (2): *Mącz* 149b; A tu obáč co to zá pożytki á co to zá rołkośzy łłuchác słow Páńfkich/ á dowiedowác sie o świętych łsprawach á náukach iego [...] czym łobie wielką przislugę vczynić możesł v Pána śwego/ gdyż to wiesz iáka iest rádość v niego z iednego vpádłego á náwroconego człowieká *RejPos* 276.

3. Przyczyna [*do czego*] (1) : [*do rycerstwa*] o nędzna Rzeczpospolita! o królestwo bliśkie vpadku/ ielłize sie bez miełzkániá nie obaczycie/ do powinności łwych záś nie náwróćicie: á práktyków nieponiechać/ kłórzy łą przyślugą do niezgód wálznych *OrzJan* 53.

Synonimy: **2. zasługa**; **3. przyczyna**.